

держбюджетних та інших наукових тем і проектів, одержання об'єктивно нових знань; 4) участь у міжнародних проектах, одержання грантів тощо; 5) індекс цитувань праць наукового керівника і членів наукової школи. Критеріальні ознаки діяльності наукової школи потребують подальшого розроблення в напрямі їх оновлення та конкретизації.

Ми намагалися ідентифікувати педагогічну наукову школу в її загальній характеристиці, розкриваючи найсуттєвіші специфічні риси. При цьому не вдавалися до висвітлення деяких питань спільного і відмінного у змісті та організації її діяльності, залишаючи це для спеціальних досліджень.

Потенціал науки невичерпний у розвитку суспільства і окремої особистості. Наукові досягнення сприяють самоствердженню людини, піднесенню її гідності. Наукова діяльність – це запорука творчого довголіття. Олесь Гончар писав: «Творчість відмолоджує, тільки в ній варто шукати екстракт вічної молодості» [2, с. 270]. Для творчої людини немає тягару років. Справжня, результативна наукова творчість – це щастя. Життя людське швидкоплинне, а наука про виховання та навчання – вічна. У наукових досягненнях значно продовжується наше існування на Землі.

Література

1. Грезнева О. Ю. Научные школы (педагогический аспект) / О. Ю. Грезнева. – Москва, 2003. – 104 с.
2. Степаненко М. І. Публіцистична спадщина Олесь Гончара (мовні, навколомовні й деякі інші проблеми) / М. І. Степаненко. – Полтава, 2008. – 396 с.

Бойко А.М. Наукова педагогічна школа: визначення, специфіка, класифікація.

Анотація. У статті дається визначення поняття «наукова школа», з'ясовується специфіка й класифікація педагогічних наукових шкіл, розкриваються функції лідера (керівника школи) і її членів, а також критеріальні ознаки діяльності наукової школи. **Ключові слова:** наукова школа, педагогічна наукова школа, керівник, член школи, функції, критеріальні ознаки.

Бойко А.Н. Научная педагогическая школа: определение, специфика, классификация.

Аннотация. В статье дается определение понятия «научная школа», выявляется специфика и классификация педагогических научных школ, раскрываются функции лидера (руководителя школы) и ее членов, а также критериальные признаки деятельности научной школы. **Ключевые слова:** научная школа, педагогическая научная школа, руководитель, член школы, функции, критериальные признаки.

Boyko A. Pedagogical scientific school: descriptions, specificity, classifications.

Annotation. In the article the definition “scientific school” is discussed; the distinguish descriptions and classifications of scientific schools are considered; the functions of a leader (school director), school members and criteria features of its activity are researched. **Keywords:** scientific school, pedagogical scientific school, director, school members, functions, criteria features.

ДЕМ'ЯНЕНКО Н.М.,

Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова,
м. Київ

УДК 378.22

МОДЕЛЬ КОНТЕКСТНО-КОМПЕТЕНТІСНОЇ ПІДГОТОВКИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ МАГІСТРАТУРІ

В умовах подальшої інтеграції національної вищої школи в Європейський регіон вищої освіти та відповідної активізації процедури доопрацювання і прийняття нового Закону України «Про вищу освіту» доцільним і своєчасним у черговий раз уявляється аналіз тенденцій розвитку педагогічної магістратури, моделювання змісту підготовки майбутнього викладача вищої школи. На сьогодні в провідних вищих педагогічних навчальних закладах України накопичений достатній досвід реалізації програм підготовки магістрів, який дозволяє говорити в цілому про рівень успішності, ефективності й привабливості педагогічної магістратури як освітнього інституту в структурі української вищої школи. У розробленні заявленої в статті проблеми виходимо з Міжнародної стандартної класифікації освіти (МСКО), де «магістр» (master) – академічний ступінь (кваліфікація), який присуджується після завершення другого етапу (підрівня) 5-го рівня вищої освіти або, відповідно до болонської класифікації, другого циклу вищої освіти [10, с. 36 – 37]. Магістратуру розглядаємо в єдності чотирьох функцій: *раціональної селективності* – магістратура, як рівень досить відкритий для всіх здатних її освоювати, більш м'яко, природно регулює доступ і зарахування студентів; *забезпечення переддокторського рівня* - отримує все вагомішого значення, оскільки передує вищому ступеню – докторантурі, особливо у зв'язку із завданням формування європейської докторантури; *єдності наступності й розвитку* - на етапі магістратури максимальною мірою досягається єдність академічних і ринкових характеристик вищої освіти, її відданість класичним цінностям і відкритість динамічним змінам; *відновлювальної* - магістерський рівень дозволяє здійснити відтворення високоінтелектуальних науково-дослідницьких кадрів і еліту професіоналів із високою міждисциплінарною культурою. У логіці відміченого сучасна педагогічна магістратура може реалізовувати такі напрями: 1) максимальною мірою використовувати науково-педагогічний потенціал університету, стимулювати творчу, наукову й науково-методичну діяльність, залучати нові педагогічні кадри з НАН, НАПН України, впроваджувати педагогічну інноватику тощо; 2) оперативно й гнучко реагувати на потреби сфери науки і освіти, оскільки контекстність та індивідуалізація магістерських програм дозволяє магістрантам уже в процесі навчання адаптуватися до майбутньої педагогічної діяльності; 3) надавати додаткових можливостей для підвищення ефективності педагогічної докторантури і тим самим здійснювати внесок у вирішення проблеми підготовки науково-

педагогічних кадрів вищої кваліфікації; 4) виступати ефективним механізмом розвитку факультетів/інститутів педагогічних університетів, які вирішують проблеми оновлення змісту освіти і підготовки науково-педагогічних кадрів (як для забезпечення внутрішніх потреб, так і для здобуття конкурентних позицій на українському і світовому ринках освітніх послуг); 5) відображаючи актуальні тенденції в організації сучасної освіти і педагогічної науки, сприяти підготовці фахівців у міждисциплінарних галузях. У зв'язку з цим інтерес викликає досвід кафедри педагогіки і психології вищої школи Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова щодо реалізації магістерської програми «Педагогіка вищої школи» засобами моделювання контекстно-компетентнісної підготовки.

Основою підготовки в магістратурі «Педагогіка вищої школи» виступає контекстне навчання, де забезпечується динамічний рух діяльності магістранта від власне навчальної (акцентування в лекціях і семінарах-дискусіях на соціальному контексті професійної діяльності) через квазіпрофесійну (різні форми імітації професійної діяльності) і навчально-професійну до реальної професійної. Квазіпрофесійна діяльність відіграє особливу роль у педагогічній магістратурі. Вона базується на методиці контекстуального моделювання як цілеспрямованого оперування контекстом. Виділяються три основні контексти: предметний, соціальний і психологічний, де *предметний* – дії з освоєння знань, умінь і досвіду майбутньої професії відповідно до мети навчання і кваліфікаційних характеристик фахівця; *соціальний* – система взаємодії учасників освітнього процесу у відповідності з прийнятими нормами соціальних, етико-професійних відносин; *психологічний* – включення магістрантів у професію як частину культури через перебудову, освоєння і засвоєння ціннісно-сміслових складових майбутньої професії. Сутність квазіпрофесійної діяльності полягає в тому, що вона протікає в реальних умовах і забезпечує єдність названих контекстів. Відтворення предметного і соціального контекстів професійної діяльності надає додаткові можливості змістової реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі педагогічної магістратури, зокрема, забезпечує системність і міжпредметність знання; дозволяє представити навчання в динаміці; скласти сценарний план дій фахівців у відповідності з особливостями праці; знайомить з посадовими функціями і обов'язками; забезпечує рольове «інструментування» вчинків; враховує посадові й особистісні інтереси майбутніх педагогів; задає просторово-часовий контекст «минуле – сучасність – майбутнє».

Зазначені вище форми контекстів можуть відобразитися в наступних варіантах: 1) просторово-часовий – у забезпеченні наступності в оволодінні вміннями. Від елементарного – управляти увагою і сприйняттям до цілісної технології, а також в активному використанні фактора просторової організації навчальної діяльності магістрантів, коли різна просторова локалізація (індивідуальна, парна, мікрогрупова і загальногрупова робота з відповідним розташуванням магістрантів) забезпечує максимальну ефективність тих чи інших видів навчальної діяльності; 2) системності й міжпредметності знання – у залученні до практичної навчальної діяльності з відпрацювання вмінь із суміжних дисциплін у вигляді навчальних завдань, проблемних ситуацій тощо; 3) професійних дій і ролей – у модельованих формах діяльності студентів у вигляді ділових ігор та інших інтерактивних форм контекстного навчання, які забезпечують зв'язок навчальної і майбутньої професійної діяльності за рахунок відтворення ситуацій, максимально наближених до майбутньої професії; 4) особистих і професійних інтересів – у перебуванні магістранта в ході виконання практичних завдань в позиції професіонала, що актуалізує його власну діяльність з опанування майбутніх професійних функцій, а також ставить перед необхідністю співвідносити отримані завдання з власними потребами, цінностями й інтересами, уявленнями про майбутню професію.

Квазіпрофесійна діяльність має реалізуватися через комплекс методів і методик контекстно-орієнтованої освіти. Перевага як правило надається змішаному навчання («blended learning») – поєднанню актуальних для сучасного суспільства дидактичних засобів, форм і методів. У зарубіжних освітніх практиках цей термін вживається для визначення освітньої програми, яка включає декілька методів подання матеріалу, а також для опису навчального процесу, де комплексно застосовуються різні методики, наприклад, електронні навчальні програми, елементи індивідуальних занять викладача зі студентом, індивідуальні магістерські програми із самостійним встановленням та регулюванням оптимальної швидкості та інтенсивності процесу навчання. Головна мета «blended learning» - надати інструменти навчання, відтворити ситуації, де магістранти можуть отримати різнобічний досвід, що в сукупності дозволяє віднайти найоптимальніший стиль навчання, придатний для всіх учасників. Різноманітність елементів навчання гарантує значну мотивованість учасників. Виділяються наступні *моделі* змішаного навчання: 1) спрямована на знання – поєднує взаємодію з консультантом через електронну пошту, дискусії у форумах, безпосередні консультативні зустрічі із самонавчанням, наприклад, веб-курсами; 2) орієнтована на співробітника – поєднує традиційне навчання в аудиторній формі з онлайн-навчальними заходами, використовується для освоєння контенту, який вимагає від магістрантів застосування нових способів поведінки в середовищі (через форуми, вебіари, групові проекти, онлайн-обговорення з використанням чат-модулів); 3) орієнтована на компетентності – поєднує онлайн-засоби з «живим» наставництвом, оскільки оволодіння компетентностями відбувається швидше у спостереженні та у співробітництві з експертами в процесі виконання безпосередньої роботи.

Освітнє середовище контекстного типу має сприяти й розвиткові психічної діяльності магістрантів. Базовим наближенням до цього може слугувати *рефлексивна парадигма освіти* (М.Ліпман, 2003), де автор розглядає освіту як дослідження. При цьому в якості найважливіших характеристик останнього називає критично-творче «мислення вищого порядку» і «мислення в дисциплінах» [8, р. 17]. За його твердженням, мислення вищого порядку – це не відпрацювання тих чи інших когнітивних навичок, воно швидше «виступає контекстом їхнього вдосконалення» [8, р. 24]. Мислення ж «у дисциплінах» означає здатність магістранта не просто використовувати знання тієї чи іншої предметної галузі, але й мислити в її категоріях. Отже, це мислення в контексті певної навчальної дисципліни або практики діяльності (*контекстуально-специфічне мислення*). Таке гнучке переключення є найважливішою характеристикою контекстного підходу до розвитку

мисленневих процесів магістрантів, до вироблення в них загальних, транс-контекстуальних і крос-контекстуальних навичок мислення. Методика подібного розвитку може бути представлена застосуванням *контекстного аналізу* – сукупності принципів, прийомів і процедур, спрямованої на систематичне виділення і описання контекстів певного явища.

У цілому квазіпрофесійна діяльність спрямовує магістрантів на цілеутворення, аналіз і оцінювання проблемних ситуацій, самооцінювання у професійній діяльності, конструювання моделей взаємодії, осмислення багатоманітності педагогічних варіантів, проблематизацію освітнього процесу та пошук оптимальних рішень для досягнення успіху у професійній діяльності. Варто відмітити, що магістранти у більшості мають певний професійний досвід, який дозволяє їм розглядати отримані знання через призму власної педагогічної позиції чи наукових інтересів. Крім того, вони зробили свій вибір свідомо, зацікавлені у підвищенні рівня професійних компетентностей і мають необхідні навички навчання. Це дозволяє більш активно застосовувати проблемне навчання, моделювати педагогічні задачі та використовувати їх у контексті майбутньої професійної діяльності. Набуті компетентності забезпечують результативність розв'язання соціально-професійних завдань та базуються на таких актуальних для вищого педагогічного навчального закладу напрямках: 1) оновлення змісту психолого-педагогічних дисциплін, реорганізація педагогічної практики з урахуванням сучасних вимог до майбутньої професійної діяльності студентів (контекстне навчання) та структури їх компетентностей; 2) діяльнісне освоєння змісту педагогічної освіти через активні (інтерактивні) форми і методи навчання, проблемні, проектно-дослідницькі методики, кредитно-модульну систему навчання на основі комплексного методичного й інформаційного забезпечення навчального процесу; 3) розширення обсягу керованої самостійної роботи студентів, забезпеченої відповідним методичним та інформаційним супроводом [3, с. 81 – 86]; 4) моніторинг едукативного процесу. У зазначених умовах основною вимогою до організації професійно-педагогічної підготовки виступає її реалізація через змістово-технологічну інтеграцію соціально-гуманітарної, загальнопрофесійної, предметної складових і позааудиторної соціально значущої діяльності студентів. При цьому аналіз і осмислення засвоєних явищ, процесів, цінностей розглядаються як засіб їхнього самовизначення і самовдосконалення. Активні, діалогові, дослідницькі методи навчання і виховання виступають способами освоєння досвіду рефлексивного, організаторсько-комунікативного, проектного видів діяльності. Зазначене зумовлює розвиток диверсифікації (профілізації) магістерської підготовки, її переростання в мегатенденцію.

Зазначимо і той факт, що саме в магістратурі найбільшою мірою виявляються всі сутнісні характеристики вищої освіти в єдності навчання, дослідження і працевлаштування. Найбільш затребуваними якостями фахівців, на думку роботодавців, є саме ті, що закріплюються на магістерському рівні підготовки: професійна мобільність і самостійність; готовність і здатність приймати швидкі й нестандартні рішення; вміння швидко реагувати на неочікувані ситуації; здатність швидко адаптуватися до нових соціально-економічних умов; високий рівень концентрації, розподілу і стійкості уваги; готовність змінювати плани, способи розв'язання завдань під впливом зовнішніх факторів; комунікативність і соціально-професійна відповідальність; здатність приймати і впроваджувати нове на практиці. У зв'язку з цим виникає потреба в пошуку нових підходів до професійної підготовки конкурентоздатних кадрів на рівні магістратури. Безперечно, вагомим фактором, який позитивно впливає на мотивацію професійної діяльності та формування необхідних компетенцій, є активне включення майбутніх фахівців у науково-практичну діяльність [5, с. 377 – 383]. Це потребує проектування практико орієнтованого навчально-виховного процесу, провідною ознакою якого виступають гуманітарні технології.

До гуманітарних технологій відносять універсальні моделі (способи) реалізації позитивних міжособистісних відносин, що забезпечують збереження і зміцнення особистісної цілісності людини. Провідним способом взаємодії визначається ставлення до іншої людини як до цінності. Тому предметом взаємодії у освітньому середовищі педагогічного університету виявляються безпосередньо самі учасники процесу навчання: їх відносини, особистісні можливості і потенціали розвитку. У спільній діяльності відбувається породження нового знання, можливе в умовах максимальної активності всіх учасників, що привносять у навчальний процес суб'єктивний професійний досвід. Зміст освіти, у відповідності до типу діяльності професійного співтовариства (педагогічної студії, творчої мікрогрупи, співконсультування, взаємоспрямованого навчання), дозволяє стимулювати самоосвітню роботу в цьому напрямі й прискорити процес становлення фахівця. Подібного типу відносини визначаються в педагогічній науці й практиці як «суб'єкт-суб'єктні» [1, с. 50 – 77] і передбачають заміну моделі «викладач-студент» на модель «колега-колега». В цих умовах переважального значення набувають концепції особистісно орієнтованої, особистісно-соціальної освіти і виховання, що вмотивовує нові форми організації педагогічного процесу, підвищує інтерес до проблеми педагогічної технології. Зазначимо, що педагогічна технологія не суперечить, а відповідає гуманістичному і антропологічному підходам як методологічним орієнтирам сучасної освіти. Це той тип організації навчально-виховного процесу, який за рахунок інтеграції епістемологічного знання і емпіричного досвіду дозволяє вирішувати проблеми гуманізації освіти. Отже, педагогічна технологія характеризується сукупністю теоретичного і емпіричного начал. Теоретичні основи технології є загальною схемою, яка не може бути реалізована у чистому вигляді. Вона має бути адаптованою до конкретного навчально-виховного процесу. В результаті викладач створює власну інтерпретацію теоретичного конструкту. На основі ідеальної моделі виникають різні, розроблювані окремими педагогами, варіанти. Відповідно, слід розрізняти два пласти технології: проектування (інваріантний, ідеальний, чітко структурований, позаособистісний компонент) і реалізацію (варіативний, ситуативний, особистісний компонент). Отже, на рівні проектування педагогічна технологія може бути масовою і універсальною, на рівні реалізації – авторською. Проектування і реалізація взаємозумовлені та взаємодоповнювані. Серед загальних вимог до педагогічної технології: концептуальність (наявність науково-педагогічного обґрунтування – загальної схеми та попередня інтерпретація її викладачем з

урахуванням умов реального освітнього процесу, представленого багатоманітністю педагогічних ситуацій); антропоцентризм (забезпечення неперервного розвитку і саморозвитку особистості студента); ситуативність (збереження простору авторства, творчості кожного викладача і студента, що дозволяє перетворення ідеальної схеми в живу педагогічну ситуацію); контекстність (вбудованість у реальний навчально-виховний процес, зорієнтованість на майбутню професійну діяльність); реалізація відносницького підходу (суб'єкт-суб'єктної взаємодії «викладач-студент»). Останнє зумовлює перспективність для вищої педагогічної школи тьюторської технології, однієї із найбільш уживаних у світовій практиці підготовки педагогічних кадрів. Тьюторство передбачає академічний супровід індивідуальної освітньої траєкторії студента викладачем, більш досвідченим носієм знань і досвіду в аудиторній, дистанційній, парній, індивідуальній чи груповій формі. Доцільність упровадження тьюторства у вітчизняну систему підготовки педагогічних кадрів пояснюється суттєвим переважанням у навчальних планах і програмах годин, виділених на самостійну роботу, над аудиторними, що трансформують процес освіти в самоосвіту [4, с. 15 – 18]. При цьому тьютор – не просто викладач, це особистий науковий керівник студента, лектор, наставник, партнер, тренер, колега, вихователь у одній особі, який сприяє розвитку логічного мислення, засвоєнню навчального матеріалу, перебирає на себе виховні функції. У дистанційному навчанні тьютор виконує педагогічну, соціальну, управлінську, технічну функції та виступає в ролі коуча, керівника, модератора.

Таким чином, до ключових структурних компонентів контекстно-компетентної моделі підготовки педагогічних кадрів відносимо: мету (формування системи компетентностей, практична спрямованість процесу навчання), ціннісні основи (прагматичність, зв'язок із роботодавцями), принципи (самостійність у навчанні; формування змісту навчання через проблеми пізнавального, професійного, комунікативного, організаційного, морального характеру; цілісне включення студентів у навчально-пізнавальну діяльність; відкритість і свобода вибору студентами власних дій; формування рефлексивної позиції до себе як суб'єкта діяльності), відбір змісту (міждисциплінарність, контекстність), організацію навчального процесу (кредитно-модульна), технологічність, систему оцінювання (рейтингова), роль педагога (тьютор, консультант), відносини викладач-студент (виховальні суб'єкт-суб'єктні), специфіку підготовки (практико орієнтована, квазіпрофесійна), ключові терміни (знання, вміння, досвід діяльності, компетенції, компетентності, компетентність). Отже, у педагогічній магистратурі формується нове освітнє середовище, засноване на принципах відкритого навчання: опертя на інформаційні технології; проектування сучасного змісту освіти; розроблення інноваційних педагогічних технологій формування й розвитку професійних компетентностей; вирішення завдань вимірювання якості освіти; зміни традиційної ролі викладача як транслятора знань і освоєння ним ролі тьютора.

Обґрунтована модель підкреслює той факт, що розвиток освітнього середовища педагогічної магистратури має здійснюватися через наукові дослідження. Оскільки результат освіти визначається формуванням компетентностей, майбутньому педагогу для постійної затребуваності в суспільстві знань, необхідно стати компетентним у створенні нового знання. Під таким кутом зору освіту через наукові дослідження слід розглядати як необхідність, а активну участь у наукових дослідженнях як підготовку студентів до життя в сучасному суспільстві. Таким чином, у найближчій перспективі вища педагогічна школа має утвердити дослідження дієвим засобом для вирішення проблем організації і змісту освітнього процесу. Педагогічний аспект проблеми полягає в тому, що відповідною точкою для освіти через наукові дослідження має стати використання останніх в якості методик навчання. Таким чином, ставиться питання про ефективну педагогічну операціоналізацію наукових досліджень.

Відповідно, конкурентоздатному фахівцю тією чи іншою мірою необхідна науково-дослідна підготовка з метою подальшого відтворення нових знань, тиражування досягнень науки, їх апробації і впровадження в педагогічну практику, застосування науково обґрунтованого підходу до супроводу інноваційних процесів тощо. В такій ситуації отримання магістрантами наукових знань у готовому вигляді стає неефективним, акцент зміщується на оволодіння методами отримання інформації. Тобто сформованість дослідницької культури – необхідна характеристика сучасного фахівця в галузі освіти. При цьому дослідницька культура розуміється як система норм науково-дослідної діяльності, спрямована на ціннісне усвідомлення оточення, педагогічної теорії і практики; сукупність гуманних способів розв'язання проблемних освітніх ситуацій; досягнення особистості, що дозволяють входження у співтовариство педагогів-дослідників. Програмування, проектування і керівництво науковими дослідженнями дозволяє професорсько-викладацькому корпусу постійно оновлювати зміст навчальних дисциплін.

Перспективними щодо забезпечення цілісності науково-педагогічного процесу педуніверситету є й навчально-наукові, соціально-педагогічні об'єднання за певними напрямками (наприклад, духовно-морального виховання дітей і молоді, профілізації навчання, ювенальної педагогіки та молодіжної політики тощо). В основі таких проблемно-тематичних об'єднань – наукові школи педагогічних університетів [2, с. 176 – 178], де зосереджуються фундаментальні й прикладні дослідження. Їх результати повинні відображатися в розробленні інноваційних педагогічних технологій і освітніх програм, тим більше, що науково-педагогічна школа системно об'єднує: створення навчально-методичних комплексів, які отримали визнання на регіональному та державному рівнях; використання оригінальних методик викладання із застосуванням сучасних засобів комунікації; активне залучення до дослідницької діяльності студентів; проведення науково-методичних заходів, що реалізують функцію тиражування педагогічних інновацій. Актуальною є реалізація на базі науково-педагогічних шкіл не лише докторського, а й магістерського рівня підготовки кадрів, здатних до впровадження інновацій і відкритих для реалізації творчої активності.

Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр. передбачено поглиблення міжнародного співробітництва у сфері освіти, спрямованого на інтенсифікацію інтегрування національної системи освіти у міжнародний освітній простір [9, с. 28]. Це включає розширення участі вітчизняної

педагогічної магістратури в проектах та програмах міжнародних організацій та співтовариств (Темпус, Еразмус Мундус, Еразмус+, Жан Моне, Песталоцці та ін.). Фундаменталізація наукових досліджень, застосування інноваційних технологій навчання і виховання студентів, створення відповідної інформаційної бази вітчизняних педагогічних навчальних закладів стане гарантом їхньої участі у реалізації цих програм. Тим більше, що перспективи інтернаціоналізації вищої педагогічної освіти – в розробленні й упровадженні моделі присудження спільних ступенів після завершення навчальних програм, які відповідатимуть єдиним характеристикам [6, с. 23 – 27].

Отже, моделювання інноваційного освітнього середовища педагогічної магістратури передбачає переважальну орієнтацію на компетентнісний, діяльнісний і відносницький підходи; контекстність навчального процесу, його практичну спрямованість (з урахуванням тенденцій диверсифікації); організацію квазіпрофесійної діяльності; міждисциплінарну інтеграцію; надання можливостей для саморозвитку і самореалізації особистості студента, зокрема, через організацію самостійної роботи та її вищий прояв – наукові дослідження. Звідси, переваги повинні надаватися змішаному і асинхронному (нелінійному) навчанню. Однією з провідних педагогічних технологій має стати тьюторство, що передбачає студентоцентрованість навчального процесу, суб'єкт-суб'єктність відносин викладач-студент, академічний супровід індивідуальної освітньої траєкторії студента педагогом (тьютором). Відкритість освітнього процесу педагогічного університету мусить реалізовуватися у нарощуванні міжнародної взаємодії через фандрайзингові, координувальні структури та спрямовуватися на розроблення програм присудження спільних ступенів, інтегровану участь у проектах світових організацій і об'єднань, освітніх та наукових обмінах, спільних наукових дослідженнях із проблем розвитку єдиного простору педагогічної освіти. Звідси – контекстно-професійна модель формування компетентності магістранта як сукупність відповідних умов, засобів, методів, технологій навчання має передбачати його вихованість, результатом якої стане духовність як абсолютна цінність, основа внутрішньої цілісності й здоров'я людини, умова її саморозвитку. Таким чином, майбутній викладач вищої школи повинен мати високу професійну компетентність у сфері свого предмету, уміти творчо реалізовувати інноваційні педагогічні технології, мати моральні принципи і переконання, навички педагогічної комунікації, дискусійної і мовної культури, постійно вдосконалювати свій професійний рівень. Цілісно ж модель передбачає: 1) організацію квазіпрофесійної діяльності, в тому числі моделювання комплексного застосування знань; 2) міждисциплінарну взаємодію, зокрема, систематичне використання навчально-пізнавальних завдань; 3) надання можливостей для саморозвитку і самореалізації особистості студента, розвитку необхідних здібностей, пов'язаних з індивідуальними особливостями його мислення, наприклад, творчих можливостей; 4) створення додаткових організаційно-педагогічних умов, спрямованих на посилення мотивації студентів до навчання, підвищення їх пізнавальної і академічної активності (кредитно-рейтингова система, елективні курси, метод проектів тощо). Відповідно, можемо говорити про створення інтегративного образу випускника педагогічної магістратури, де мета, зміст і результати навчання сприймаються комплексно з урахуванням змін у професійній діяльності та спрямовані на формування широкої соціально-професійної компетентності. Остання включає не лише кваліфікацію, що визначається системою набутих знань і вмінь, але й базові особистісні якості, а також універсальні вміння й здібності, які характеризуються більш широкою сферою застосування.

Література

1. Бойко А.М. Виховання людини: нове і вічне / А.М.Бойко. – Полтава: Техсервіс, 2006.
2. Дем'яненко Н.М. До обґрунтування феномену «наукова школа» / Н.М.Дем'яненко // Історико-педагогічні студії: науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. – 2008. – Вип. 2. – С. 176 – 178.
3. Дем'яненко Н.М. Самостійна робота магістрантів в умовах модульного навчання: організація і управління / Н.М.Дем'яненко // Вища освіта України. – 2011. – № 3. – Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Т.1. – С. 81 – 86.
4. Дем'яненко Н.М. Система тьюторства: актуалізація ретродосвіду Британії для вищої школи України // Постметодика. – 2007. – № 6 (77). – С. 15 – 18.
5. Demianienko Natalia. Konceptja podejscia kompetencyjno-zawodowego w przygotowaniu wykadowcy szkoly wyzszej / Natalia Demianienko // Innowacje w edukacji akademickiej - szkolnictwo wieszce w procesie zmiany / [pod redakcja naukowa Jacka Piekarskiego, Danuty Urbaniak-Zajac]. – Lodz : Wydawnictwo Uniwersytetu Lodzkiego, 2010. – S. 377 – 383.
6. Demyanenko, N.N. The conception of professional approach in the preparing of a teacher of higher educational establishment / N.N. Demyanenko // Conference: Innovation in academic education-higher education in the process of change. – Warsaw (Poland), 09-10 December 2009. – Warsaw, 2009. – P. 23 – 27.
7. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008.
8. Lipman M. The reflective model of educational practice // M.Lipman. Thinking in Education. – Cambridge, 2003. – P. 9 – 27.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр. – Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2011.
10. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад.: І.І.Бабин, Я.Я.Болубаш, А.А.Гармаш й ін. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011.
11. Нечволод Л.І. Сучасний словник іншомовних слів. – Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2009.
12. Педагогический энциклопедический словарь / Гл. Ред. Б.М.Бим-Бад; Редкол.: М.М.Безруких, В.А.Болотов, Л.С.Глебова и др. – М., 2003.

Дем'яненко Н.М. Модель контекстно-компетентнісної підготовки у педагогічній магістратурі.

Анотація. Моделювання інноваційного освітнього середовища педагогічної магістратури передбачає: переважальну орієнтацію на компетентнісний, діяльнісний і відносницький підходи; контекстність навчального процесу, його практичну спрямованість (з урахуванням тенденцій диверсифікації); організацію квазіпрофесійної діяльності; міждисциплінарну інтеграцію; забезпечення можливостей для саморозвитку і самореалізації особистості, зокрема, через організацію самостійної роботи та її вищий прояв – наукові дослідження. Переваги надаються змішаному і асинхронному (нелінійному) навчанню. Однією з провідних педагогічних технологій виступає тьюторство, що передбачає студентоцентрованість навчального процесу, суб'єкт-суб'єктність виховальних відносин, академічний супровід індивідуальної освітньої траєкторії магістранта. **Ключові слова:** педагогічна магістратура, модель контекстно-компетентнісної підготовки, квазіпрофесійна діяльність, диверсифікація, тьюторство.

Дем'яненко Н.Н. Модель контекстно-компетентностной подготовки в педагогической магистратуре.

Аннотация. Моделирование инновационного образовательного пространства педагогической магистратуры предусматривает: преимущественную ориентацию на компетентностный, деятельностный и отношенческий подходы; контекстность учебного процесса, его практическую направленность (с учетом тенденций диверсификации); организацию квазипрофессиональной деятельности; междисциплинарную интеграцию; обеспечение возможностей для саморазвития и самореализации личности, в частности, через организацию самостоятельной работы и ее высшее проявление – научные исследования. Преимущества предоставляются смешанному и асинхронному обучению. Одной из основных педагогических технологий выступает тьюторство, предусматривающее студентоцентрированность учебного процесса, субъект-субъектность воспитывающих отношений, академическое сопровождение индивидуальной образовательной траектории магистранта. **Ключевые слова:** педагогическая магистратура, модель контекстно-компетентностной подготовки, квазипрофессиональная деятельность, диверсификация, тьюторство.

N. Dem'yanenko. Model of contextual and professional training in pedagogical magistracy.

Annotation. Modeling of innovative educational environment of pedagogical magistracy provides prevailing orientation on competence, activity and relative approaches; context of educational process, its practical orientation (including diversification trends); organization of quasi professional activities; interdisciplinary integration; providing opportunities for self-development and self-realization of student's personality, also through the organization of independent work and its highest manifestation – scientific research. Benefits to mixed and asynchronous (non-linear) learning are provided. One of the leading educational technologies is tutorship, which involves student centered learning process, subject-subject interaction of teacher-student relationships, academic support of individual educational trajectory of undergraduates. **Key words:** pedagogical magistracy, model of contextual and professional training, quasi professional activity, diversification, tutorship.

МАРУШКЕВИЧ А.А.,
Національний університет
імені Тараса Шевченка,
м. Київ

УДК 371

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ПЕДАГОГІКИ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНА АНАЛІТИКА

Реалії сьогодення впливають на свідомість молоді, потребує культурно-економічного, професійного, інтелектуального зростання. Вона змінює систему цінностей під впливом інформатизації суспільства, усвідомлення суті процесів глобалізації в ньому та причинно-наслідкових зв'язків між історичними періодами розвитку країни. Суспільні трансформації особливо помітні в галузі освіти, де найчастіше спостерігається «зіткнення» старого з новим, того, що превалює на сучасному етапі розвитку суспільства і було переконливим у недалекому минулому. Виникає потреба у зіставленні новозапропонованих ідей з тими, які реалізовувались давніше в діяльності науково-педагогічних працівників. Для цього необхідно здійснювати аналіз результатів їх праці та доносити до молоді передові ідеї навчання й виховання, актуального досвіду попередників.

Учені відмічають особливості розвитку освітньої галузі, породжені новими факторами впливу на тих, хто вчиться: інформаційно-комунікативними, науково-технічними, ідейно-політичними технологіями і відкритим кожній людині доступом до нових можливостей. На їх погляд, сьогодні важливим є вироблення у молоді людини у кожному конкретному випадку власної позиції, формування нестандартної думки, забезпечення відповідної їй чи іншій сфері діяльності поведінки.

Глибоке проникнення наших дослідників персоніфікованим досвідом освітньої та наукової праці визначних особистостей виокремлює їх пошук в конкретний напрям наукового дослідження.

Метою публікації є доведення важливості вивчення змісту науково-педагогічної діяльності викладачів педагогіки Київського університету для втілення їх актуальних ідей у навчально-виховну практику наших сучасників; **завданнями** – вказати окремі напрями науково-педагогічної діяльності викладачів